

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9295/2547

นางสาวสิริกุล เคิ่งสม ในฐานะผู้จัดการมรดกของโจทก์ นายสมพงษ์ เคิ่งสม นางสาวณัฐดี เคิ่งสม กับพวก จำเลย ฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1722, ป.พ.พ. มาตรา 1627, ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1630, ป.พ.พ. มาตรา 1719, ป.พ.พ. มาตรา 1754, ป.พ.พ. มาตรา 1755, ป.พ.พ. มาตรา 1745, ป.พ.พ. มาตรา 1733

ย่อ / หลักกฎหมาย

การที่ ป. ในฐานะผู้จัดการมรดกทำนิติกรรมโอนทรัพย์มรดกที่ดินพิพาททั้งสองแปลงให้แก่ตนเอง ซึ่งไม่ใช่ทายาท แม้จะเป็นการตอบแทนการเอาเงินส่วนตัวชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองแทนกองมรดก อันเป็นการจัดการมรดกทั่วไป ก็ไม่มีอำนาจกระทำเพราะเป็นปฎิบัติต่อกองมรดก เมื่อผู้ตายมิได้ ทำพินัยกรรมอนุญาตและ ป. ไม่ได้รับอนุญาตจากศาลจึงเป็นการฝ่าฝืน ป.พ.พ. มาตรา 1722 ย่อม ตกเป็นโมฆะ ที่ดินพิพาททั้งสองแปลงจึงยังคงเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตาย

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกของนายสมพงษ์ ผู้ตาย จำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของ เรือตรีประสิทธิ์ ซึ่งเดิมเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายและได้ครอบครองที่ดินโฉนดเลขที่ 3648 และ 10583 ของผู้ตาย กับยึดถือโฉนดที่ดินทั้งสองแปลงไว้ ขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ส่งมอบโฉนดที่ดิน เลขที่ 3648 และ 10583 ตำบลโกรกกราก อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร คืนแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งสองขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว และให้จำเลย ทั้งสองร่วมกันใช้ค่าเสียหายอัตราเดือนละ 3,000 บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยทั้งสองจะ ขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดิน จำเลยทั้งสองให้การและแก้ไขคำให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ส่งมอบโฉนดที่ดินเลขที่ 3648 และ 10583 ตำบลโกรกกราก อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร คืนแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งสองขนย้ายทรัพย์สินและ บริวารออกจากที่ดินพิพาท ห้ามจำเลยทั้งสองเกี่ยวข้องในที่ดินพิพาทต่อไป และให้จำเลยทั้งสอง ร่วมกันใช้ค่าเสียหายเดือนละ 3,000 บาท นับแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2541 จนกว่าจำเลยทั้งสอง และบริวารจะออกจากที่ดินพิพาทแก่โจทก์ จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้ฎีกาโต้แย้งกัน รับฟังเป็นที่ยุติได้ว่าโจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่นายสมพงษ์ผู้ตายได้รับรองแล้วส่วนเรือตรี ประสิทธิ์ซึ่งเป็นบิดาของจำเลยที่ 1 และเป็นสามีของจำเลยที่ 2 นั้นเป็นพี่ของผู้ตาย เดิมที่ดินพิพาท โฉนดเลขที่ 3648 และ 10583 ตำบลโกรกกราก อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีชื่อ ผู้ตายเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2531 นายสมพงษ์ถึงแก่ความตาย ศาลชั้นต้นมี คำสั่งตั้งเรือตรีประสิทธิ์เป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาในปี 2532 เรือตรีประสิทธิ์ได้ปลูกสร้างบ้านเลขที่ 50 ก. ลงบนที่ดินโฉนดเลขที่ 3648 และเรือตรีประสิทธิ์กับจำเลยทั้งสองได้เข้าอยู่อาศัยในบ้านหลัง ดังกล่าว ปี 2534 เรือตรีประสิทธิ์ในฐานะผู้จัดการมรดกได้ออนที่ดินทั้งสองแปลงเป็นของตน จากนั้นในปี 2537 เรือตรีประสิทธิ์ถึงแก่ความตาย จำเลยทั้งสองยังคงพักอาศัยอยู่ที่บ้านหลัง ดังกล่าว และจำเลยที่ 1 เป็นผู้ยึดถือโฉนดที่ดินพิพาททั้งสองแปลงไว้ ต่อมาปี 2540 ศาลมีคำสั่งตั้ง โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกของนายสมพงษ์โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกได้บอกกล่าวให้จำเลยทั้งสอง ขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 3648 และให้จำเลยที่ 1 ส่งมอบ

โฉนดที่ดินพิพาททั้งสองแปลงคืนโจทก์ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองประการแรกว่า ที่ดินพิพาททั้งสองแปลงยังคงเป็นทรัพย์สินมรดกของนายสมพงษ์หรือไม่ เห็นว่าเมื่อผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมไว้ทรัพย์สินมรดกย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรม แม้โจทก์จะเป็นบุตรนอกกฎหมายของนายสมพงษ์ แต่นายสมพงษ์ก็ได้รับรองแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ให้ถือเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์จึงเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ (1) มีสิทธิได้รับมรดกก่อนเรื่อตรีประสิทธิ์ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมลำดับที่ (3) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 และย่อมส่งผลให้เรื่อตรีประสิทธิ์ไม่มีสิทธิในทรัพย์สินมรดกของนายสมพงษ์ผู้ตายเลยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1630

วรรคหนึ่ง เรื่อตรีประสิทธิ์ในฐานะผู้จัดการมรดกมีเพียงสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็นเพื่อจัดการมรดกโดยทั่วไปหรือเพื่อแบ่งปันทรัพย์สินมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1719 ซึ่งจะต้องแบ่งส่วนมรดกให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิในมรดกตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น การที่เรื่อตรีประสิทธิ์ในฐานะผู้จัดการมรดกโอนที่ดินพิพาททั้งสองแปลงให้แก่ตนเองทั้งที่ไม่มีสิทธิรับมรดกดังกล่าว จึงเป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจไม่มีผลผูกพันแต่ประการใด ที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า การที่เรื่อตรีประสิทธิ์โอนที่ดินมรดกทั้งสองแปลงให้แก่ตนเองเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่เรื่อตรีประสิทธิ์เอาเงินส่วนตัวชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองแทนกองมรดกอันเป็นการจัดการมรดกทั่วไป ซึ่งผู้จัดการมรดกมีอำนาจทำได้ ไม่ใช่การแบ่งปันทรัพย์สินมรดก ที่ดินพิพาททั้งสองแปลงจึงเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเรื่อตรีประสิทธิ์ มิใช่ทรัพย์สินมรดกของผู้ตายนั้น เห็นว่า โจทก์มีนางสาวลักษณา ซึ่งเป็นบุตรของเรื่อตรีประสิทธิ์กับนางสมลเป็นพยานเบิกความว่าเรื่อตรีประสิทธิ์ได้ขายที่ดินมรดกไป 1 แปลงเพื่อเอาเงินมาไถ่ถอนจำนองที่ดินมรดกอีก 2 แปลง ซึ่งตามสารบัญชีจดทะเบียนที่ดินทั้งสองแปลง ก็ปรากฏว่าเรื่อตรีประสิทธิ์ได้โอนที่ดินมรดกทั้งสองแปลงให้เป็นของตนเองในระหว่างจำนอง ต่อมาในปี 2535 จึงไถ่ถอนจำนอง หากเรื่อตรีประสิทธิ์เอาเงินส่วนตัวไถ่ถอนจำนองจริง ก็น่าจะจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองก่อนที่จะมีการโอนที่ดินมรดกเป็นของตน กรณีจึงน่าเชื่อตามคำเบิกความของนางสาวลักษณาว่าที่เรื่อตรีประสิทธิ์เอาเงินที่ขายที่ดินมรดกไปไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาททั้งสองแปลงนอกจากนี้ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1722 ยังห้ามผู้จัดการมรดกมิให้ทำนิติกรรมใดๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียเป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดก เว้นแต่จะมีพินัยกรรมอนุญาตหรือได้รับอนุญาตจากศาล การที่เรื่อตรีประสิทธิ์ทำนิติกรรมโอนทรัพย์สินมรดกให้แก่ตนเองซึ่งไม่ใช่ทายาท ถึงแม้จะเป็นการตอบแทนการเอาเงินส่วนตัวชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองแทนกองมรดกอันเป็นการจัดการมรดกทั่วไปตามที่จำเลยทั้งสองอ้างมาในฎีกา ก็ไม่มีอำนาจกระทำเพราะเป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกเมื่อผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาตจากศาลย่อมตกเป็นโมฆะจึงไม่ทำให้เรื่อตรีประสิทธิ์ได้กรรมสิทธิในที่ดินมรดกทั้งสองแปลงโดยนิติกรรมแต่ประการใด ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่า ที่ดินพิพาททั้งสองแปลงยังคงเป็นมรดกของผู้ตายและโจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาตามฎีกาของจำเลยทั้งสองประการต่อไปมีว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ ที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความคดีมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 และการฟ้องคดีเกี่ยวกับการจัดการมรดกต้องฟ้องภายใน 5 ปี โจทก์ฟ้องเกินกำหนดจึงขาดอายุความตามมาตรา 1733 นั้น เห็นว่า บุคคลจะยกอายุความคดีมรดกขึ้นต่อสู้ได้จะต้องเป็นบุคคลซึ่งเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดก หรือบุคคลซึ่งชอบที่จะใช้สิทธิของทายาทหรือโดยผู้จัดการมรดกเท่านั้น ตามนัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1755 แต่เรอตรีประสิทธิ์ไม่มีสิทธิในทรัพย์มรดกดังที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น และจำเลยทั้งสองก็เป็นเพียงทายาทของเรอตรีประสิทธิ์ไม่มีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตายเช่นกัน จึงไม่อาจยกอายุความคดีมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1745 ขึ้นตัดฟ้องโจทก์ได้ ทั้งคดีนี้โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองและบริวารให้ออกจากที่ดินมรดก และให้จำเลยที่ 1 ส่งมอบโฉนดที่ดินมรดกคืน มิได้ฟ้องเป็นคดีเกี่ยวกับการจัดการมรดกของเรอตรีประสิทธิ์เพื่อให้จำเลยทั้งสองในฐานะทายาทต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด จึงนำอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1733 มาปรับใช้แก่คดีนี้ไม่ได้ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่า คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความนั้นศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน" พิพากษายืน

องค์คณะ

สมชัย จिंगประเสริฐ · พีรพล จันทร์สว่าง · บุญรอด ตันประเสริฐ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/9295/2547>